Голос Ватры

ВЫДАНЯ ПОСВЯЧЕНЕ ЛЕМКІВСКІЙ ВАТРІ І КУЛЬТУРНІЙ ДІЯЛЬНОСТИ ЛЕМКІВ 20.07.1985

ПІДУ ЗА ТВОІМ ТЕПЛОМ

Так, то уж Третя „Лемківска Ватра". Як з бича стрылив - злетіли дни. Одплакала осін, білом задуявом перекотила ся сарматска зима, переквитла яр. Зозуленька куканя стратила серед сивых буків і астрябом шырококрылым літат понад Лемковином. А то уж літо, напевно - літо, бо зозуленька знае свій час.

Лем же не она, не зозуленька вызначат те-пер меджы сонця. Вродила ся друга, што кукат, што кличе, яка рідным тепло сповіщат, же скін-

чыв ся для нас старий, і зачав новий рік. То Лемківска Ватра.

Збереме ся третій раз. З жальом попращаме місце Першой і Другой Ватры. Прекрасне, святе місце, де вродили ся нашы надіі. З жальом і радістю одночасно, бо лишаме го лем прото, же хоц як гостинне, не може нас уж помістити. А то значыт, же іщы нас да-кус остало. Стрітиме ся в Ганчовій, гардым і старым лемківскым селі. Судячы з заангажуваня ганчівян думаме, же буде то місце не меньше гостинне. І віріме ... же буде оно зас за кісне.

Віріме, же збере ся нас дуже, барз дуже! Віріме, же приміром попередніх років, будеме ся бавити повным жытьом, тішыти повном радістю, споминати, тото, што ся годит споминати - з повном пошаном, і вчыти ся - з повном увагом. Так, - вчыти тіж, а може передовшыткым ! Жебы нас біда не вчыла ! Ідут дни, не озерают ся. Жыеме в великым світі, котрий рядит ся вы-значеныма правами. Як не будеме цінити свого, - „сильнійшы нас задавлят".

Дякуеме Вам всім, котры прийдете на Ватру! Боже Вам заплат, лемківскы матері, вітцьове сивенькы, котры вышлете свої діточкы, і останете сами в порожній хыжы. Самітніст Ваша оберне ся в веселіст.

Так, то уж Третя „Лемківска Ватра". Наступна можливіст для взрастаючых деревцят, пустити коріня серця глубоко в рідну землю. Так глубоко, жебы пращаючы ся з Ватром могло повісти серце: „Де бы-м ся не нашов, в шырокым, чужым світі - прикличеш мя Ватро і ...піду за твоім теплом !

/м/

Walter Maksimovich
Digitally signed by Walter Maksimovich
DN: cn=Walter Maksimovich, o=www.lemko.org, ou, email=walter@lemko.org, c=US
Date: 2010.02.17 23:33:02 -05'00'

З ЛИСТІВ О ВАТРІ

Аж ту, в Казадеро, – над самым Пацифіком нашов мя Ваш чудовий „Голос Ватры", котрий мя дуже зворушыв. Гратулюю Вам друзі такого гардого выданя і барз красні дякую, же і мене спомнули сте „незлим, тихим словом".

Семан Мадзелян –
Казадеро, Каліфорнія

Trzeba naprawdę wielkiej miłości do swojej ziemi i swojego ludu, żeby zorganizować taką wspaniałą "Watrę". Taka postawa może budzić najszczersze uznanie, podziw i sympatię. Zawsze mi się wydawało, że Polakom nie trzeba udzielać lekcji patriotyzmu, ale nie spodziewałem się, że na "Watrze" będę świadkiem tak wzruszająco głębokiej miłości Łemków do ziemi ojczystej. /.../

"Watra"skończyła się trzy dni temu, ale ja wciąż nie mogę uwolnić się od uczucia wzruszenia kiedy o niej myślę. Na długo zapadła mi ona w serce i świadomość. Było to dla mnie piękne i wzruszające misterium stworzone dla ludzi i przez ludzi, którzy ukochali swoją ziemię, swoje góry i strumyki, swoją tradycję, kulturę i wiarę, którzy cieszyli się, że mogli być razem przez trzy dni na swojej ziemi , w swoich górach.

/fragm. listu Pana M.Markuszewskiego/

/.../...за Вашу творчіст наший Лемківщыні хцу Вам сердечні подякувати.За тот прекрасний хор „Лемковина", за зорганізуваня Ватры в горах, для нашых молодых./.../ Мій сын поіхав з товаришом і вернули дуже задоволены привезли награня лемківскых съпіванок і присьпівок. Слухам того сьпіву і з радости плачу. Та жые наша Лемківщына, красна,молода,ани ся вірити не хце. Хлопці не можут нахвалити той Ватры, яка то красота, як гарно зорганізувана, гадают, же жаль ім было одтамаль вертати. Завдякы Вам, дорогы організаторе могли познати нашы діти лемківскій обычай,нащу культуру. За то Вам жычу /.../най Вам Бог сотворит „Многая і Благая літа" /.../

Антоніна Полиняк
Стобно, вой.Піла

СОРОКів

Сорок років минуло од падіня нелюдского твору спід знаку чорного ламаного креста. Тоты, што з попелу і кырви вышли жывыма, ховают уж внуків і передают памят о часі злобы,о часі звірства. О смаку побіды і волі – заслуженой нагороды за терпіня. Правда, не вшыткым доля роздає нагороды єднако. О де-кым забуде зовсім. І втоды памят, замаєна жальом, іщы більшым жытьом жыє. Шеніче ся серед берез біленькых, або збере ся і іде до світа в дідовым оповіданю, внуковым вершы і пісни.

/м/

Павло Стефановскій

СЛАВА ВАМ БРАТЯ

Слава вам братя
за ваш труд
и кров вами проляту.
Партизанам – борцям з окупантом –
заднім помічникам Червеной Армії,
ей охотникам з Лемковины.
Слава героям Другой войны:
рускым, чехам и словакам,
украінцям и полякам,
и болгарам, югославам.
Всім славянам спільной борбы
чест и хвала нехай буде. –
Нехай люде
знают права...
И тобі русине слава
з Токаіка и Барвінка,
з Зындрановы, Комарника,
з Полян, Габуры, Свидника,
з Доброславы, Крайной Быстрой,
з Капішовы и Стропкова,
з Полянкы, Писаной, Ґрабу,
Чертіжного, од Криниці,
знад Попраду, з Маковиці,
и знад Сяну, з Верховины –
з нашой рідной Лемковины.
Жывым
и тым,
што жытя своє в бою дали
за ліпшу будучніст и щестя,
котрого Лемковина
нигда не зазнала,
тым лемкам
од Лемковины
слава!

Петро Мурянка

ІШОВ ЖОВНІР

Пролог

Ішла війна

Дія

Ішов жовнір
до бою
за волю
за землю рідну свою

Ішов жовнір
кулі в рукы імав
без урра
без проклятя
з кривдом в зубах
завзято
німо
Ішов жовнір
не шмата

Ішов жовнір
пепешку в руках пестив
долю диганяв
замрияв задумав
за ковнір хватити
до краю привести

Ішов жовнір
лютого диганяв звіря
вымітав од гною
думками городив
рідне подвіря

Ішов жовнір
гудзикы поправляв на груди
Не втечеш серце
донесу
не згублю

Ішла куля
і в руку не зімав
і назад не вернув
В дзюрку гімнастьоркы
доля штурила
ружу червену

Ішов світ
кольорами
ішов світ
колесами
спянів жовнір
на землю приклякнув
на грудьох молодых
щырозлатым орденом
грудка кырви заклякла

Ішов Бескид
хмарами
ішли рідны мама
і дівчатко што любив
І очы на вандры небом пішли.
за паром летучых голубів

Епілог

Ішли дощы з неба
Ішли чугы на захід
Плакали горы

Меланія Собин

НА ГРІБ НЕСТОРА

Смутно в церкви гудів голос дзвона,
Затихала пісня похоронна.
Вічна память тобі милий брате, -
Най притулит тебе земля - мати.

Най ти вітер заграє осінній,
Як опаде лист з бука послідній,
Най ти кує зозуля на весні,
Як ся квітьом обсыплют черешні.

Мы гріб свіжий скропили слезами,
Та вінками накрыли дівчата.
Спий спокійно Несторе коханий,
Сыра земля ти жінка і хата.

Ой, Несторе, молодий Несторе,
Як ты од нас одышов за скоро.
Ты для другых здобывав свободу,
Тобі жытя забрали молоде.

Куля тя німецка пощадила,
Білых твоіх груди не прошыла
В ріднім селі од кулі ты згынув
На сиритскій, рідній Лемковині.

ЛИСТЫ З НІМЕЧЧЫНЫ

Поміщены ниже фрагменты листів походят з автентычных листів до жены, писаных в 1942 році през лемка, якій быв взятий на роботы до Німеччыны. Листы, щасливым трафом, найдены были в Кракові в біжучым році, дякувати чому маме змогу опубликувати іх, як цінний документ в „Голосі Ватры". Цитуваны сут они дослівно, праві без змін редакцийных. Іх документальна вартіст полігат на передаваню жывом лемківском бесідом проблемів, з якыма бороло ся дуже нашых родин, котрым II Світова Війна забрала мужів, нянів, сынів і шмарила іх далеко од рідного села. Міцний звязок з домом, з родином, дбачіст о лишену газдівку, якы находиме в листах, свідчат о глубині лемківской душы, котра в найтяжшых навет хвилях все была при своіх і о них думала.

/од/

лист писаний дня 30 липця 1942 р.

Дорога Женічко Наймильща

Пищу ти кілька слів, котрыма тя поздоровям од серця і мої золоты діточкы і маму. І пишу ти, же лист ем достал 29, і дуже ем ся му зрадувал. Але як ем прочытал то-м змік і аж мі ся в очах зацмило. То ти пищу Дорога Женічко, же не знам ци тот жаль протримам, бо ты мі нич не віриш, лем же якысу гев к... мам. То мі гев к... не на мысли, бо я добрі гев не зварюю, а ты мі все розмаіті пишеш, /,,,/

А тераз мі пишеш Дорога, Мила Голубко, же не претримаш тот згрыз, то є, великій контигент. То я прошу од щырого серця, не бер си до головы, бо як ты згынеш і не претримаш, то і я згыну. Але я тя прощу, не бер собі до головы, бо ест Бог над нами, то мы си обоє даме рады. Як Бозьо даст здоровля, то я гев довго не буду.

/.../ Пишеш мі де маш класти молочне сіно? Гірше сіно на стайню, а ліпше на плянтро, а на верха ярец, а на плянтро пшеницю і жыто.

Будеш ся довідувала, ци з Верховні пришов дахто, бо на самого 30 липця еден паробок од нас пішов, бо был хворий на очы, і я му дал гушлі ізошыты, і дві хусточкы, і едно мыдло, і білы дві струны, і каляфонію. То ти пищу, жебыс одобрала од него. /.../

А тераз ся жегнам Золота Голубко. Дай бузі, і ты Петрусь дай бузі, і ты Славцю і Владзю і мамо золоты. Па!

лист писаний дня 6 вересня 1942 р.

Найдорожша Женічко

Пищу до тя кілька слів, котрыма вас поздоровлям од серця, і тебе, Дорога і Наймильша Нацусю, і мої наймильшы діточкы, і мамусю.

Я, дякувати Богу, здоровий, і лист єм од тебе достал 5 вересня і єм ся барз зрадувал, бо-м не міг дочекати, два тыжні єм не мал листу, юж єм мыслїл, же-с ся погнівала. А тераз мі пишеш Дорога Женічко о того з Верховні фраса, і то ест правдивий фрас, Бог бы го покарал на місци, там де є, за мене, як єм тяжко робил на тоты маркы. В тот час єм найбарже го лодувал і мусів єм робити, а єму ся не хтіло робити, лем маркерувал і забрал од хлопів лахы і хце мати готове, але му тото не буде помічне./.../ ...він ма вшытко, бо валізку зъохабил деси в Пивничний, а гушлі принюс, бо една дівка з Верховні з ним зышла нараз з колеі, то гушлі мав такы жолты, то сут мої./.../ Так жалую, добрі мі серце не трісне, і мі барз не приемно, же тобі єм дал такій труд і згрыз.

А тераз ти пищу, же єм достал тоту просьбу, што-с мі післала. Але нич з того, бо тераз не пустят, бо найвеце тераз роботы, але о місяц будут пущати вшыткых, бо поприходили просьбы веце хлопам і іщы ліпшы, як ты мі післала, бо аж през дохторя німецкого в Санчы.

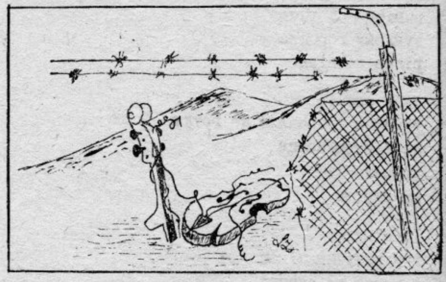

Гев едному з Верховні хлопу, бабу ма дома в тяжы, то тіж достал просьбу і его была ліпша, як ты мі післала, і так го не пустят, але вірю в Бога, же о місяц буду дома./.../ А тераз ти пищу, же єм до тя післал 3 листы і не мам одповіди, то не знам, ци листы не достаєш, ци не хцеш до ня писати. Пишу ти, же єм післал пакункы, але были вшыткы тыжден затриманы, то як єм ся дознал і пішов єм до канцелярии, што ест з пакунком, же затриманы, аж єм ся розплакал, же мій сын чекат на .... /місце не одчытане - Ред./ і на зошыты, а они ту сідят.

Федір Кузяк

ПОВЕРНЕНЯ З ФРОНТУ

/фрагмент оповіданя/

Як поізд з Ряшова въіхав з гырмотом на стацію в Яслі,быв уж пізний вечер. З переповнених товаровых вагонів высідали пасажиры і, двигаючы свої пакункы,спішыли в свою сторону. Высів і червеноарміец Петро, котрий вертав з фронту до своіх, на рідну Лемківщину.Люде розышли ся, а Петро стояв коло штрекы і смотрів на руіны праві же цілковито знищеного гітлерівцями міста. Трудно зрахувати Петрови, през кілько то такых окаліченых войном міст переіжджав, жебы доіхати до того остатнього, од котрого ділило го лем двадцет пят кілометрів до рідного села. Ци жыют там його найближшы,отец і мати, синьоока сестричка і молодший брат? Замджурив очы і спрібував выкликати в своій уяві іх образы. Выобразив сой, як отверат двері до рідной, пахучой хыжы, як сестра, з крином "Ой, Петро!", перша вішат ся му на карсі, як мати, остовпілы з несподіванкы не можут слова выповісти, як брат знимат му з плечи „вещ-мішок", а отец, з блиском в очах, підкручуючы баюсы, повідают до заплаканой зо щастя мамы: „Но, руш же ся, Настьо,бо Петро напевно голодний", і собі вытігают змозолены рукы на привитаня.

Петро стряс головом і рюк до себе: „Домів, скорше домів..." Але до рідного села іщы далеко, а ту ніч, треба бы деси переночувати. Але де? /.../

Шум воды в потоці, бренчаня пчіл і чмелів, деликатний шелест листя ліщыны вколысали Петра, як малу дітину. Обудив ся од великого праску - тріску, хоц вколо было тихо,як маком засіяв. Го сні іщы раз пережывав страшливы дны войны, де його побратимы падали, як мухы скошены ворожыма кулями, де зо смертельного йойку пораненых родила ся надлюдска завзятіст, праві же звіряча ненавист до ворога, подиктувана інстинктом самозахованя: бий, бо як ніт, то тебе забют.

Петро протер очы і схопив ся на рівны ногы, бо сонце хылило ся уж за гору. Онучы і сорочка, выпраны попередньо, были сухіцкы. Уж вечеріло, як пришов до села. Миняв порожні хыжи з чорныма дірами замісг выглядів. Деси загавкав пес. Розгублений, пристанув на бережку коло креста. Пообзерав ся наоколо і взрів, же в хыжи старой Февроны блищыт слабеньке світло. Февроиа была іщы Петрови якыса родина,бо його мама звали Феврону тетом. Петро підышов до двери і тихо задуркав, але нихто ани не отворив, ани не одозвав ся з хыжы. Довше не чекав, пхнув двері, перешов през сіни, намацав двері до хыж і,отворив іх без пуканя. Февроиа, схылена, підкладала дырва під кухню.Нафтова лямпа з прикрученым кнотом, котра стояла на столі, давала слабеньке світло. Феврона была кус глуха і ани не почула, же хтоси гвошов до хыжы.

– Добрий вечер тето! – голосно повів Петро.

Феврона двигла голову знад кухні.

– О, добрий вечер, добрий вечер, витай, але не познаю, хто то буде. – Феврона підышла до лямпы, підкрутила кніт і в хыжы враз поясніло. – А чый же ты будеш воячку? – зацікавила ся Феврона, оглядаючы Петра од ніг до головы.

– То я, тето, зо сусіднього села,сын Илька і Пайзы з Шолтыства. Вертам з фронту. А як знате, нашы выіхали, то не мав ем де піти і зашов ем до вас. А вы лем сами?

– Ага, то ты Пайзин Петрусь. Ой,Боже мій, Боже, та добрі, же ес ся здорів вернув,-і Феврона обняла Петра, обцілувала го і розплакала ся. – Но сідай, сынку, розберай ся і сідай.

– Та виджу, тето, же есте лем сами,- одповів сам собі Петро на свое пытаня.

– Як видиш, сынку, сама. Дівка з зятьом выіхали, сын з невістом тіж выіхали, крашшой долі, як повідали, сой глядати. А ци ей найдут самітны, розшмарены по світі? Бо світ сынку, великий, а мы тепер на нім як сироты. І мене, стару, нагваряли, жебы-м з нима іхала, але, як видиш, уж стара і кежка, хотіла бы-м ту гмерти на своім. До того моя найстарша дівка Наця, не знам, ци ес ей знав, бо мало-с до нас заходив, не вернула іщы з Німеччыны. Німчыска вывезли ей на роботы аж деси до Баварії. Може верне, бо дакотры вертают, то буде мала де зайти. А може она, як верне, тіж буде хтіла выіхати до Росиі?

– Верне, тето Наця, напевно верне,- потішыв стару Петро. – А як ту тепер газдуете?

– Біда, Петрусь, біда. Німці, як знаш, вшытко забрали. Добрі, же іщы коровину мам. Тепер ани погостити тя не мам чым. Ой, Боже, Боже, чого зме ся дочекали, – бідкала ся Фев-

рона. – Та сідай ближше до стола, зараз дам вечеряти, компері уж ся зготовили.

За хвильку Февронa поставила перед Петром миску компери, помащеных маслом і квартове горня маслянкы.

– Но ідж, Петрусь, ідж, – припрощувала застарана тета, – і выбач, же так бідно.

– Виджу, тето, же г вас ціла розкіш,-прібував пожартувати Петро, – такой вечері уж єм не ів, як єм пішов з дому. Але ідкте і вы, бо я тіж мам іджыня, – і Петро выняв з мішка кусок соленой солонины, дві мясны консервы, высыпав зо дві пригорщы сухари, прасуваний чай і пару кісточок цукрю. – Видите, тето, же мам што істи.

– Ой, виджу, виджу, же-с принюс з війны масток, же в тебе тіж розкіш, але лиш тото тепер. Поле, бер ся за лжыцю, бо компері выстынут.

До свіжозготовленых і омащеных компери з маслянком Петра не треба было більше просити. Февронa зо смутным усміхом на твари спозерала, як Петро смачні іст. Може мышліла втовды о тім, де і што ей діти гнескы вечеряют?

– Но, тето, Боже вам великий заплат за таку гостину!

– Смакувало ти?

– Ой, іщы як! Лем же...

– Што „лем же", сынку?

– Та видите, тето, сами, як бы нам така вечеря смакувала, коли бы ту были вшыткы...

– Ой так, Петрусь, так,та што зробиш,такій світ настав,розышли ся нашы діти по світі.

– Такій світ настав, – повторив Петро,як бы сам до себе. – А я вам, тето, хыбаль цілу вечерю зів, – обернув Петро бесіду.

– Та цыт, Петрусь. Хоц бы-м ти дала і остатню кыршыну хліба, і так бы-м была сыта. Але не бій ся, мам іщы компері в горнрчку і маслянку в камінначку, не буду голодна, сынку. А тепер, Петрусь, – усміхнула ся Февронa і выняла з шафкы маленьку фляшечку, – тепер выпъеме сой по погаричку за твоє щасливе поверненя і на здоровля тых вшыткых, котры гнескы сут далеко од нас. Хоц то лем кропка, але... 5/.../

Обудив ся, як сонце уж зышло. Спав коротко, бо довго не міг заснути. Перед очами пересували ся сцены з його недовгого, а так дорослого жытя. Раз быв думками на фронті, то зас разом зо свойом родином. До того свіже, пахуче сіно, на якым неєдну ніч переспав,приводило до головы штораз новы мысли. Як зышов з пода, Февронa уж вывела на пасвиско корову і припъяла ей на довгій припони, накормила куры і приготовляла сніданя. Петро вмыв ся студеном водом коло студні, вдів чысту, хоц не барз білу сорочку, бо сам ей прав в студеній воді,і по сніданю пішов через гору до свого рідного села.

Не спішыв ся. Знав, же нихто не крикне з радости на його появу. Привитали го мовчазны хыжы з выбитыма выглядами, з поотворяныма дверми. Ішов вздовж села, як по даякім несамовитім цмынтері. Зо села вывітріло уж жытя. Так дішов на своє подвіря. Наоколо хыжы заросло уж травом і буряном. Де-не-де вызерали іщы квіткы,засаджены колиси сестриныма і маминыма руками. Сливкы і грушкы угынали ся од овочів,іщы зеленых. Гвошов Петро помаленькы до сіни. Під стіном стояла велика скриня на зерно,сусік.Зазрів до середины. Были там рештки вівса, перегрызеного мышами. Наслухував, ци даяка не буде втікати, але мышы тіж вынесли ся з порожніх хыж. Потім перекрочыв высокій поріг і став серед великой ізбы. „Колиси не была така велика", – перелетіло Петрови через голову. Його очы затримали ся на зраненій кухні, з котрой здерто плыту і дверцята. Старий, почорнілий стіл стояв на своім місци, довгы лавы при двох стінах были не рушены. На стіні вісів старий, почорнілий образ Св.Николая. Іншы образы родина хыбаль забрала зо собом, а Николая лишыла, може жебы пильнував хыжы? Коло образу Петро взрів напис синьом кредком: „Петре, мы выіхали до Сталинской области, іхай за нами".І тото вшытко? – звідав ся сам себе Петро, сів на лавку, опер голову на стіл і гірко заплакав.

Так, ту міг сміло собі поплакати.Нихто не видів. /.../

БЕРЕЗЫ БІЛЕНЬКЫ

слова: Іван Горощак

музыка: Петро Трохановскій

обр.на хор мішаний: Ярослав Трохановскій

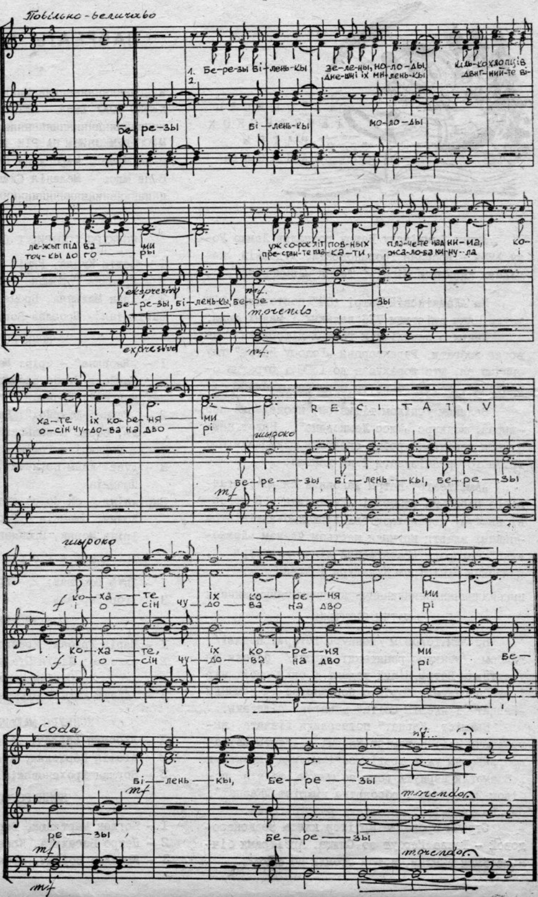

ЛЕМКІВСКА ВАТРА '84

ЛІТОПИСЕЦ ЛЕМКІВСКОИ ВАТРЫ ЗАПИСАВ:

Другу Лемківску Ватру розпалив Лемко Року 1984 - Ярослав Трохановскій, художній керівник Ансамблю Пісні і Танця „Лемковина".

На „Лемківскій Ватрі '84" поставлено II7 шатер, якы вмістили 726 великых і малых люди.

Даных о перехідніх гостях літописец не встиг зобрати. Редакторови „Голосу Ватры" тлумачыв ся, што дорахував до I500 і стратив орентацию, бо... „барз ся шаранча рушала".

Великым успіхом тішыв ся, проведений першыраз, конкурс „Мисс Лемковина". Навет найбільшы передконкурсовы скептыкы ствердили,што треба го организувати і на дальше.

„Амфітеатр" Ватры заповнив ся до остатнього місця на концерті „Лемковины". В перерві выступу представителі державно-адміністрацийных власти вручыли шестьом членам „Лемковины" нагороды „Заслужений діяч культуры" , признаны Міністром Культуры і Штукы

ннн

МАТЧЫ СІТКІВКЫ

Не лем головом /конкурс істориі,поезиі/, гамбом /конкурс рецитациі, пісні/ бороли ся участникы Ватры.Цілий талант і силы своіх ніг і рук посвятили борбі о першенство команды „Карпат" і „Решты Світа" в матчах сітківкы.

Выжшіст „Карпат" потвердили дівчата, выгрываючы 2:I. Натомісt хлопці з „Решты Світа" прогрываючы уж в третім сеті малыма пунктами I:8 змогли вернути домю зо щытом, то е з побідом 2:I. Отже , абсолютна выжшіст „Карпат", ци „Решты Світа" не остала розстрігнена.

Стрічы провадив арбітер клясы медженародовой - Ваньо Гербут зо Спиша. Арбітрами бічныма были вшыткы, котры стояли по боках.

ЛАВРЕАТЫ КОНКУРСІВ

ннн

ЛЕМКО РОКУ 1984 - ПЕТРО МУРЯНКА-ТРОХАНОВСКІЙ

ннн

МИСС ЛЕМКОВИНЫ НА РІК 1984 - АННА ХУЖИН

В-це Мисс - Мирослава Пшибило

В-це Мисс - Меланія Єдинак

ннн

КОНКУРС ІСТОРИІ І ГЕОГРАФІІ ЛЕМКОВИНЫ

I - Федір Кузяк, Ряшів
2 - Ярослав Горощак, Хоцянів
3 - Іван Малиняк, Вроцлав
Выріжніня - Ярослав Воргач, Крениця

КОНКУРС ПІСНІ

I - „Яворина" - тріо: Марія Грабан,Іріна Грыч Марйоля Гурба,акомпаніямент -Андрій Клинковскій; Крениця
2 - „Терцет-Штырйох": Василь Адамяк,Петро Геля, Борис Ковальскій, Стефан Стефанівскій ; Горлиці - Гожів - Вроцлав
3 - Дуєт: Адам Бочневич, Вальдемар Волянін ; Пшемків
Выріжніня - ех ео о: дуєт - М.Бочневич,М.Дрейович; Пшемків - Горлиці
Іріна Моряк, Вроцлав

к а т е г о р і я   д і т о ч а

I - Януш Горощак; 2 - група „Карпати '84";
3 - Ігор Гергель

КОНКУРС РЕЦИТАЦИІ

I - Марія Грабан, Крениця
2 - ех ео о: Лідія Стефанівска, Білянка
Стефан Цюрик, Гладышів
3 - Тадеуш Анджей Ольшаньскі, Варшава

КОНКУРС МАЛЮНКУ І РЫСУНКУ

I - Любомир Воргач, Пшемків
2 - Агафія Вархоляк, Крениця
3 - Богдан Трохановскій, Білянка

КОНКУРС ФОТОГРАФІІ

I - Богдан Мартинюк, Варшава
2 - Петро Басалыга, Крениця
3 - Ярослав Воргач, Крениця

КОНКУРС ПОЕЗИІ

I.- Мечислав Мончка, Новий Санч

II - Анна Тылявска, Розділя

III - Тадеуш Анджей Ольшаньскі, Варшава

ВЫРІЖНІНЯ - Ніна Ванько, Вроцлав

Mieczysław Mączka

x x x

każdy wiersz jest próbą wolności
a wolność
sprawdza się w wierszu

wiersze można wypędzić z serc
rozstrzelać
strachem umysłów przyjaznych

poezja zostanie tak długo
jak człowiek w górach
bo każda góra jest wielką próbą wolności
a ona
pokornieje w górach

góry można wypędzić
z serc rozstrzelanych strachem
prawda zostanie tak długo
jak człowiek
Łem

Анна Тылявска

x x x

Вібча-с мі церкво моя
хоц така близка
отверают тя як гарешт
Переступилам твій поріг
тріснена-с в половині
певно плачеш

Іконостасик зопхнений в кут
на хорі два трираменны кресты

Тиснут ся мі слезы
але не ліют ся
не поліют ся
бо были бы то камені

Tadeusz Andrzej Olszański

Klimkówka

Zgasł lichtarz
osłonięty złotą kratą drzew
co rozpraszała światło
na domy i pola

Tuż pod gwiazdami
latarnia na przełęczy
ponad dwojgiem dolin
ani ich nie łączy
ani nie rozdziela

Już tylko jedna świeca
płonie nad Klimkówką
widać ją z daleka
nad gęstniejącym mrokiem

Cerkiew po wsi łemkowskiej

Wiatr tu tylko czasem
przyklęknie na chwilę modlitwy
za nich wszystkich
i za nas wszystkich

Ніна Ванько

ПОЛУДЕНОК

Задуманий
застраханий
не своім
а не в себе
росне попри тобі
мертве майно

Лемку
будят Бескиды
годі спати
уж полуденок
треба дбати

ННН

ПОЧТА ВАТРЫ

На „Лемківскій Ватрі '84" ненаганно діяла почта. Організатором і одночасно Начальником Почты Ватры быв Ярослав Горощак.Його листоношы носили не лем, як уж з професиі вынипкат - листы. Доручали телеграмы, грошовы перекази для заслуженых і выслуженых діячів. До організаторів надышов протест такого змісту:

„А чого то я не можу остати „Місс Лемковина"? Гарда єм, шварна дівка, інтелігенция - велькой міры, го, го, го, вшытко на своім місци, ногы просты волочу за собом, руками майтам, ту і там. Мам три зубы, пят фалдів на опаленім бріху, же і кабате не мущу носити, а короны місс не достану, бо сте выдумали барьеру віку. А ци 75 років то дуже? До той поры не было выборів і не могла-м ся справдити."

Лемківске дівча

Олена Дуць

ТУГА І НАДІЯ

Понижший допис є фрагментом реферату „Вартости універсальны культуры лемків в дзеркалі іх поезиї", чытаного на науковій сесиі одділу славянознавства Польской Академиі Наук в Кракові.

Привезены на обчы ім землі /.../ одвічны люде гір, привыкнены до теплых,малых хыж,взріли велику рівнину, грубы стіны домів, выбрукуваны подвірця понімецкых, солідных, але уж спустошеных газдівок. Розцука была тым більша же цілево розмітувано по пару родин до ріжных сіл, жебы розділити сільску спільноту лемків і вымішати іх з осідленыма уж там поляками. Трагедия цілого народу была і є невымірна.Выгнали го з того кавальчыка землі, котрий быв його вітчызном, одділили од коренів і цілковито розділили. Выдавало бы ся, же в тот спосіб лемкы зовсім выгынут, зъасимілюваны з народом польскым. Єднак люд тот за міцно вріс в свої найсвятійшы правды, жебы можна му было іх выдерти. Забрав іх зо собом на выгнаня. Взяв в серцях рідны горы, взяв свій гонір простого чловека, своє рідне слово,свою віру.Забрали тіж лемкы гірке почутя кривды і великого жалю до тых, котры не звідуючы ся никого о право, скорыстали з окрутной переваги міцнійшых над слабшыма.

Зрозуміле є, же змінят ся тематыка творчости. Родит ся поезия о выселіню, о незавиненій кривді, поезия тугы, жалю і безсильности. Іщы в часі транспорту повстає знана „Балада о выселіню", на жыво створена в ріжных версиях през ріжны села. Родят ся вершы тугы за горами. З выселіньом лемків зникла країна,котра мала в собі тівко красы і богацтва.Змінили ся горы, забракло газдівской рукы іх приятелів, припоминают собі прошлы часы і ждут: „Спят горы, снют о справедливости під синім небом, під ясным - єдным для всіх небом.Ждут". Ждут, як тот крест лемківскій, символ долі роздертого народу:

Роздертий на сім стран світа
з криком вітру в стрямбах
понад трицесят три літа
уж ждеш
/Петро Мурянка, Лемківскій крест/

/.../Розділено два жытя, котры зроснены были в ціліст. В мотывах тематычных літературы лемківской місце описів стану „ту і тераз" заняли спомины минулого. Вершы стают ся песимістичны /смутны/, назначены „тавром болячым лемківскым". Здавало бы ся - земля ся не змінила, горы остали, мож вернути. Знищено єднак країну, знищено вітчызну. Так оптымістичний перше Іван Русенко болячо чує тоту неможливіст повороту:

Мила Отчызна - не далеко,
Зараз за Саном, як за плотом,
Лем мя не пустят без пашпорту,
Загородили браму дротом.
/Іван Русенко, Моя Отчызна/

Так, тяжко одвернути історию. Жебы існувати, треба жыти і творити, треба быти міцным. Силу народу творят вартости універсальны, понадчасовы. Тоты вартости треба переказувати і на ново творити, жебы родили они нового, свідомого чловека. Чловеком тым не є уж давний лемко, - простий, чесний, щырий. Росне выгнанец з пятном внутреннього роздертя, котрого кормит ся одвічныма правдами, як святіст хороненыма през вітців, вчыт любови до того,чого він сам уж не зна, але не знаючы, чує, любит і іде за своїом тугом:

Небом болотом
роками милями
диганям за вами
правдом
Як сокіл воды на камени
з серцьом як дзюба отвореным
не находжу
спраглий
/Петро Мурянка, Де вы/

Не находит, бо то лем спомини, єднак найдорожшы, найсвятійшы, котрых не вільно стратити, „не гмерайте спомины". А коли часом одыйде в далекій світ, в чуже жытя, вертат, як блудний сын і кає ся:

За свою зневіру
За здраду
До лона земного
Припападу
І слезы каяня
Пролію
/Іван Желем, Блудний сын/

І іде так, зо своїм „лемківскым я",твореным през вікы, неможливым до выдертя. Вертат до землі вітців, де глядат своіх коренів, чытат тоты сліды, приплеканы матірю. Затримує ся при знищеных церквах, при заросненых придорожных крестах:

и слезы-м вытер
старій церковці
втуленій в порохно
деревяного ковніра
и лемківскій фуртці
вклонив ем ся глубоко
/П.Стефановскій ...и слезы/

І родит ся на ново, зо своїом простом, щыром душом, котра тужыт до свого слова,вільного слова, до своїой віры, вільной віры, готовий іти

...до дубів
з дубовом голузком
Джимали
звыклий
щырий
малий

Такій є лемко, одзеркалений в теперішній наший літературі. Выріс він з народу, з його долі. Такым родит ся під пером лемківскых творців. Творят го вартости надчасовы і незнищальны. Вартости, котры лучат в цілїст два лемківскы світы, - давний і теперішній і позваляют:

Ставляти дім вічности
попрез розятрены годины
чути біль непевного
як прегороду з неба і сонця
і знати
же Бог ціруе душы
вымучены роздорожами

Міфы віків
перекричати над паутинніст
планных правд
жытя калейдоскопу
і вірніст перед іконом
нести на простертий долони

Дім ставляти
/Олена Дуць, Калейдоскоп/

нн

Петро Трохановскій

СЛІДАМИ ВАЖНОЙ РІЧНИЦІ

Далеко од днешньости світа, схована в затишыні узкого кругу вченых і любителів, проходит тисяч і сотна річниця смерти першого, знаного історії учителя славян - Св.Мефодия, Архиепископа Великоморавії.

Яке однесіня мае діяльніст Кірила і Мефодия /так - обох братів, бо іх труд е едном, нерозлучном цілістю/ до Лемковины?

По перше - територияльне, бо в другій половині IX століття днешня Лемковина в цілости належала до Великоморавії, в якій основно діяли Апостолы Славян.

По друге - культурове, бо заховуючы традиції християньского Сходу, якому вірны были Св.Братя, колишні білы хорваты, а днешні лемкы мали можливіст затримати звязок з культуром Руси і не дати ся вынародовити в окружаючым латиньскым морі. Дахто повіст: „віра, а народніст - то два осібны понятя". Днес так, але в минулым передовшыткым церков вызначала нашу народову орьентацию. До половины XIX століття церковны книжкы были единыма, якы чытали лемкы, церковна азбука была едином, яком ся выпослугували /не береме очевидно до увагы выдатных люди, якым не обчы были культуры інчых народів/.

А то Св.Братя, Кірил і Мефодий переложыли з грецкой на слаяньску, цілком сурову іщы мову, Писмо Святе і церкрвны богослужебны книгы. Выконали діло невымірне, якому трудно найти ціну. Перенесме ся лем на хвилину в днешні часы. Як тяжко нам писати по лемківскы. Чом? Бо є то бесіда не обята строгыма нормами правопису. Все-ж же; мае свої, уж віковы традициї писменны і не мож до ней в жадній мірі рівнати семантычно - експресийных можливости мовы славян IX віку.

В парі з гуманістычным і філологічным аспектом таланту Св.Братів ішов і дипломатычний. Бо вельком штуком є осягнути вершыны наукы, але може більшом штуком є іх утвердити в несприяючых політычных обставинах. Апостолы Славян того доконали.

Коли в 863 році, за стараньом князя Ростислава прибыли до Великоморавії, застали там проповідників - німців, якы уважали тот терен за свій. За іх посередництвом таке становиско занимав очевидно і Рим. Латинникы узнавали за літургічны лем три мовы: еврейску, грецку і латиньску/од того зродив ся термін „триязычна ересь"/. Треба было Св.Братям досягнути вершын дипломациі, жебы узаконнити як літургічну і славяньску мову. Вмераючы в 869 р. молодшии з братів, Св.Кірил молив ся:

„Господи, Боже мій /.../, выслухай мою молитву: охорон вірний Тобі нарід, до котрого прислав єс мене, слугу свойого /.../, заступ го од безбожной і поганьской злобы тых, што зневажают Тебе. Знищ триязычну ересь /.../

Молитва тота може быти взірцьом вірности раз обраній ідеі, подібно, як і пращальна бесіда з братом:

„Были мы з тобом, брате, як тоты два спаруваны волы, едну борозду тягнули /.../. І от - падам я на поли, кінчат ся мої дни, але ты не смій лишыти наукы свойой".

Не лишыв Св.Мефодий розпочатого діла. Потрудив ся іщы цілых 16 років. Вмер 6-го квітня 885 р., яко Архиепископ Великоморавії.

Якы сут сліды кірило-мефодияньскых традиций на північ од Карпат? Коронне джерело, то фрагмент „Жытя Мефодия" о „поганьскым князю, дуже міцным, якій сідив у Вислїх і переслідував християн". Отже, християне уж там были!

А сліды, якы односят ся безпосередньо до Лемковины?

Польскы вчены /зрештом, не лем польскы/ за еден з доводів на існуваня славяньского обряду на полудни Польщы уважают факт, што деякы костелы сут посвячены Св.Климентийови, якого мощы Св.Братя однашли в хозарскій місиі. Подібний довід е і в однесіню до Лемковины, лем же о дуже більше засадний.

Кірил і Мефодий походили з Солуня. Лем по галицкій стороні Лемковины перешло 20 церкви є посвяченых Св. Димитрийови Солуньскому !!!

ШТО ПИШУТ О НАС, ЯК ПИШУТ О НАС

Kultura rodaków Nikifora

Będąca niewątpliwym wydarzeniem wystawa dotycząca dziejów i kultury Łemków otwarta została w ostatni dzień stycznia w Oddziale Dawna Synagoga Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu.

/.../ Cieszy się niesłabnącym powodzeniem. Polacy dowiadują się, kim naprawdę byli nieco egzotyczni Łemkowie, a ci ostatni znajdują w Starej Synagodze satysfakcję, że oto po raz pierwszy od drugiej wojny światowej powiedziano o nich tak wiele i tak rzetelnie. Bardzo ważne, warte podkreślenia jest to, iż organizatorzy ekspozycji /Komisarz wystawy A. Kroh - przyp. red./ starali się niczego nie robić Łemkom "ponad głowami", wręcz przeciwnie - zasięgali ich opinii, konsultowali się nawet w sprawach pozornie błahych. /..../

/.../ W łonie tej małej grupy etnicznej - przebiegał fragment bezpardonowej walki, jaką przez wieki toczyły ze sobą Kościół Zachodni ze Wschodnim. Ilustruje ją tajna instrukcja biskupa rzymskokatolickiego dla unickiego kleru na terenie Łemkowszczyzny z końca XIX wieku, by pod lada jakimi pozorami rugować z kaplic i cerkwi potrójny krzyż wschodni i zastępować go pojedyńczym, rzymskim. /.../

/.../Pokazany jest Nikifor Drowniak przezwany przez Banacha "Krynickim" -jedyny artysta pochodzący z Polski, który z całej naszej historii sztuki malarskiej został uznany na całym świecie. Człowiek, który miał około trzystu wystaw indywidualnych poza granicami kraju, a więc pod tym względem zakasował takie sławy jak Matejko, Chełmoński, Fałat. /.../

"Tygodnik kulturalny" z 2o.V.1984r. Nr 24

Trochanowscy prowadzą basy ...

Do muzyki, do zespołu "Łemkowyna" obaj bracia Trochanowscy szli odmiennymi nieco drogami. Jarosław już w latach sześćdziesiątych zorganizował w Liścu 3o-osobowy zespół pieśni i muzyki. Droga Piotra wiodła przez... technikum budowlane i prawosławne seminarium duchowne w Warszawie . /.../

Warto bowiem wiedzieć, że przeciw łemkowskiej kulturze ludowej - oprócz zwyczajnych procesów modernizacyjnych, będących wrogiem każdego folkloru - sprzysięgła się również historia. Ten lud ruskiego pochodzenia od wieków zamieszkujący tereny Beskidu Niskiego zapłacił w latach czterdziestych wysoką cenę za nie całkiem własne winy. /.../

Zrodzona z poczucia krzywdy gorycz trwa. Mimo upływu czasu. Mimo pełni praw obywatelskich, jakimi społeczność łemkowska cieszy się od lat, czego wyrazem jest m.in. masowy pęd młodzieży łemkowskiej do nauki. I mimo tego, że po roku 1956 rozpoczął się - trwający po dziś dzień - proces powrotu Łemków w rodzinne ukochane góry. Tę gorycz trzeba zrozumieć i uszanować; podobnie jak wytrwałą dążność Łemków do samookreślenia się w ich małej i dużej Ojczyźnie.

"Panorama Polska" Nr 8, sierpień 1984r.

Muzyka Murianki

Dobrze uczyniła sądecka "Oficyna Obecnych", że upowszechniła wiersze łemkowskiego poety - Petra Murianki. Tomik "Suchy badyl" jest jego pierwszą w języku polskim publikacją. Murianka /ur. w 1947r./, mieszkaniec Krynicy prezentował swoje wiersze wyłącznie w ukraińskich czasopismach /ukazujących się w Polsce "Naszym Słowie" i "Naszej kulturze".

Poezja łemkowskiego twórcy jest pełna muzyki. Raz jest to muzyka tęsknoty, raz wolności, raz dźwięczą nuty przyrody. Murianka nie lubuje się w zawiłej poezji, ale nie znaczy to że jest ona banalna. Wiersze bogate są w interesujące metaforyczne obrazy, tworzone z dużym poetyckim wyczuciem. /.../

Wnikliwa lektura wierszy Murianki umacnia nas w przekonaniu, że nie dba on wcale o gusty współczesnych krytyków, Murianka nie chce dopasowywać swojej twórczości do obowiązującej mody. Pisze po swojemu ...

"Okolice" Miesięcznik społ.lit. Nr 1/85

ННННННННННННННННННННННННННННННННННННННН

фрагмент церкви Св.Архистратига михаіла в Жегестові /буд. в 1920 р./

ЯК ПИШУТ О НАС,
ШТО ПИШУТ О НАС

U Łemków na Łemkowynie

Minęło już w kwietniu 2o lat, jak żeśmy do rodzinnej wioski na nowo wrócili. I Bogu za to chwała!

Syn - czterdziestoletni Włodzimierz Bubernak - powrót swój widział bardziej po gospodarsku, a może tylko nie uzewnętrzniał swoich uczuć. - Tato powiedział: jak nie kupimy w Czyrnej chałupy, to dziurę w brzegu Nozgrycia wybiorę i tam będziemy siedzieć. Tak go tu z powrotem ciągneło. /.../ Ale jednak i my powróciliśmy. W pierwszych latach to coś jakbym żałował, że powróciłem, ale teraz już nie. /.../ Ludzie są lepsi. A zresztą pieniędze są wszędzie, tylko trzeba je umieć szukać w użytecznej pracy. /.../-Tu są góry - postawiłem więc na hodowlę bydła, mam tego czterdzieści parę sztuk. Od sześciu lat jestem wśród najlepszych dostawców mleka. /.../

Ale wie pan, nawet z tymi,co pozostali na zachodzie, to nie taka prosta sprawa: dorabiają się tam, lżej im, to zostali. Jednak ich dzieci wolą do mnie na wakacje przyjechać niż gdzieś nad może czy nawet za granicę. Tu ich najwięcej ciągnie. Dopiero tu czują się na wolności. Może to przez wakacje, a może to i przez to, że przyjeżdzają na Łemkowynę, którą nadal mają we krwi.

"Życie Literąckie" Nr 32/84
autor J.Lubart Krzysica

Łemkowie w starej Synagodze

/.../ Łemkowie nie tylko byli aktywni na polu gospodarczym, mają również spore osiągnięcia w twórczości artystycznej. Nawet teraz, gdy są w rozproszeniu potrafią przejawiać zadziwiającą aktywność. W Warszawie w czasopiśmie"Nasze Słowo" ukazuje się kolumna twórczości literackiej, a coraz większą popularność zyskuje sobie zespół "Łemkowyna". Nowosądecka wystawa ukazuje pod tym względem bogaty przegląd dorobku od naj bardziej znanych Nikifora i Pecucha po młodego poetę z Krynicy Petro Muriankę. /.../

Nie znany jest szerszemu ogółowi obóz koncentracyjny Tallerhof założony przez administrację ck Austro-Węgier dla Łemków. Każdym uczciwym człowiekiem wstrząsnąć musi list wa tykańskiego kardynała - ukazany na wystawie - w którym dostojnik ten dowodzi, iż krzyż trzyramienny, bez względu na to, czy jedno ramię jest proste, czy też skrzywione - nie jest żadnym symbolem chrześcijańskim. /.../

"Tu i Teraz" z dnia 21 marca 1984r. Nr 12
autor - Stanisław Stanuch

Ekumenia na co dzień

Na podkarpaciu, w byłym zaborze austriackim w latach dwudziestych cześć grekokatolików /unitów/ przeważnie Łemków, powróciła do prawosławia. Po II wojnie większość ludności znalazła się w ZSRR, a jej resztę oraz Łemków przesiedlono na ziemie odzyskane. - Opuszczone obiekty sakralne w większości przeszły w ręce katolików. - Mój ojciec był Łemkiem, zginął w Oświęcimiu, bo przeprowadzał polskich kurierów na Węgry. Nic nam to nie pomogło - odpowiada bp Adam, kierujący nową przemysko-nowosądecką diecezją. - Wróciliśmy tu z innymi po 1956r., gdy do władzy doszedł Gomułka.W czasie okupacji działał on na Łemkowszczyznie i dobrze znał nasze tragiczne losy. Powracający domagali się posług religijnych i władze powoli przywracały prawosławne parafie. Proces ten trwa dotąd nie bez konfliktów z katolikami, jak chociażby w Polanach czy też w Krynicy. /.../

"Polityka" Nr 26/84
autor Marek Henzler

сяке, таке, вшеляке,

ЗРОЗУМІВ

Пришли новоженці до ігомостя складати передшлюбний протокіл, Ігомость хочут ся переконати, ци наречены сут належыто приготовлены до принятя тайны супружества:

- Повіджте мі, ківко буде осіб Божых?

– Буде двадцетеро, може двадцетеро двоє, більше ні. І то уж разом з музыкантами,

ЗАГАДКА

– Миколай, што то є? Має штыри ногы,хвіст не рушат ся і скаче, як стодола?

– Не знам, – повідж!

- Здохле теля!

– Та што плетеш, а де-ж то здохле теля скаче?

– А стодола скаче?

ПАЛЮНКА – ШАЛЮНКА

– Кебы-м знала, же ты такій пияк, та нигда бы-м за тя не пішла!

– А кебы я быв втовды терезвий, та нигда бы-м тя не взяв!

ЩАСЛИВИЙ

– Мій муж гмер дораз по шлюбі.

– Бідачыско! Але хоц ся довго не мучыв.

ЛЕМ ТОВДЫ

– Ци є да-где на світі така жена,котра бы добрі бесідувала о своім мужу?

– Геи, є! Тота, котра повідат о небіжчыку свому другому мужови.

ДОБРА РАДА

Пані, што приїхала на село, на свіже повітря:

– Чом вы, газдынь, гнеска такы смутны?

– Е, маме клопіт з коровом, первістка, і нияк ся не даст здоіти.

– Певно, бо пізно ся берете до доіня, то треба зачынати уж од теляте!

ПРИЗНАВ СЯ

– Знате, што я вам повім? Трафлямт ся медже псами і такы, котры сут мудрійшы од своіх панів.

– О, я вам вірю! Я тіж мав такого пса.

ВАЛЬБІЙКА

Жыв старий дідо, котрий мав сына, а тот сын мав маленькы діти. Дідо быв хворий – барз кашляв. Зато го сын не хтів видіти коло стола. Не іли довъєдна. Старому лем все давали на запецок. Сын йому зробив з дерева вальбійку, і з той вальбійкы, бідний,стравував ся на свої стары рокы. На запецку старий з вальбійкы ів, на запецку на трісках спав.

Видів тоту роботу малий Петрик -внук діда старого. Што малий Петрик собі думав,то не знати, але пішов до древутні і зачав штоси кресати. Взрів тоту роботу його отец,тай звідує ся сына:

– Што робиш, та одрубаш собі пальці!

А Петрик одповів:

– Роблю для вас, няню, вальбійку... таку саму, як дідо мают...

/„НЖ" з 6.06.1975 р./

. . .

В терню лемко оре, терня го не коле.

\+ + +

Де ся хто вылягне, там його і тягне.

\+ + +

До свого роду, хоц-бы і без воду.

\+ + +

В ріднім селі і вітер не студений.

\+ + +

На ріднім загоні і терня в короні.

зобрав Іван Шкірпан

ннн

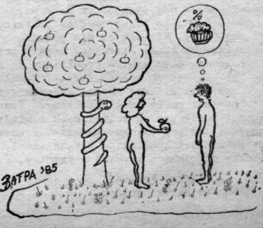

Буквы з піль означеных номерами од I до 56 дадут гесло, котре є розвязаньом кріжівкы.

Кріжівка з Ватром

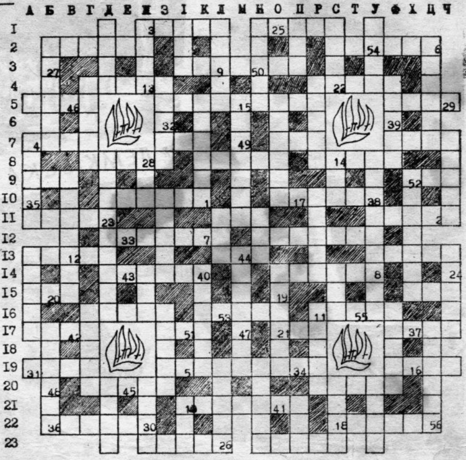

Розвязаня належыт надсылати на адрес: П.Трохановскі, ул. Крашевского 36/3, 33-380 Криніца до дня I0 серпня I985 р.

ГОРЫЗОНТАЛЬНО: I – до Сойму, або до турецкого султана // сук до битя, 2 – мама лем з пошаны // гостина в новій хыжы, 3 – любит сідити дома, 4 – Санч, або Горлиці // ден пізнійше од гнеска, 5 – напримір, в Кані Галилейскій // на ярины і на квіткы // татарске війско, 7 – „зопсутий няньо" // добра палюнка // овад, або неприступне дівча // на ним голова, 8 – разом зо срібломом в збійницкій співанці //рідке імено // найблизша підошві, 9 – брат Чеха і Леха // противне добру, I0 – Шевченкове дерево // до робліня рядів, II – сучасний лемківскій поет, родом з Розділя // рыба з баюсами // найславнійший лемківскій збійник /I6I9 – I656/ , I2 – добрі в ній, „кед іде робота" //село коло Старой Любовні, I3 – в пісни „плыне воды повен" // гнешня стріха // дрібний,терпкій овоч, I4 – „шматяний" фах //„..... ся мі не вродила, дольо-ж моя нещаслива", I5 – легендарний ünователь Кыєва, або козяр // імено, – носили го Мышковскій і Богачык, I6 –маленькій дах // не в парі зо сварком // неєден на грудьох лемківскых добровольців, I7 –погідне,або захмарене // атрыбут быка // зелений в стручку // в електрыці, або в „Захарі Беркуті" I, Франка, I9 – мазярске село // дівча зо Санока // зіля, в польскій приповідці – з румянком, 20 – марніст по церковнославяньскы, слово уживане в поточній лемківскій бесіді // корбач без „ч", 2I – не выгін і не розгін, 22 – богацтво // в едній словній родині з ключом і з ключницьом, 23 – блискій ліпший, як далекій брат // до цілуваня

ВЕРТИКАЛЬНО: А – I000,або 500 примірників „Голосу Ватры"// до копаня скалистого грунту, Б- Маластівска має 8I4 м. // самолюбство, В- разом з ослом в байці I. Русенка, Г – скрипит в зимі під боканчами // до „Нашого Слова",нпр. о „Лемківскій Ватрі '85", Д – выперли волы,а їх трактор //село медже Явірками а Орябином // в ним памятник лемківскым партизанам, Ж – до іманя звірины // персонаж в рысунках нашого Учытеля // не око, але тыж в голові // мацїцкій цьвачок, З – Душатыньске, під гором Хрыщатом // тримат бочку в тузі // може быти дівоча, або Лемковины, I – страшний, або остаточний – частий мотыв на лемківскых іконах // найвірнійша звіріна, К – гора над Чарном, не така зас суха // конечний, кед хцеш перескочыти потік, Л – ты і я //„фабрыка" овочів // православний, або грекокатолицкій,

М – автор „Вертепу в Карпатах" // великій лірик /I909-37/,родом з Новиці, Н–в них пацята //выстелят ліс //на іконі – з крылами, О – „... Павлик" В.Гунянкы //культурний діяч, ініциятор „Лемківской Ватры", П –домена очи// медже вечером а раном, Р – потрібний на будуче //село од дуба //біла хмара, С – ріка, над ньом Ганчова //більше, як два //такій лемківскій, як кеселиця і варянка //в голові і пончосі, У – гора медже Кунковом а Устьом //просили на гостину, бо така была їх функция//Василь з Ліщын, приятель Андрія Савкы, Ф – мала нота //окріслена якіст,або скількіст, Х– хвильова неміч головы, Ц – сторож порядку//правда, Ч – сідит на яйцях // творец

„ГОЛОС ВАТРЫ" зредагували: Петро Трохановскій Володислав Грабан, Олена Дуць, Михаіл Синява. Рысунки: Володислав Грабан, кріжівка – /м/.

Выдано з нагоды „Лемківской Ватры '85",стараньом Комітету Організацийного Ватры і ансамблю „Лемковина". Тираж: 500 примірників.

»ЛЕМКІВСКА ВАТРА'84«

ОКОМ ФОТОРЕПОРТЕРА

ФОТО П. БАСАЛЫГА
Б. МАРТИНЮК